

מסורת הש"ס

(א) מ"ק כא, ט שנת סה: יומא עת: א) מ"ק סה: ע"ש, (ד) חגיגה ו ד, ערכין יט: (ה) נפי' חסופות ממוחם לג, ד"ה הא דעבידא, (ו) ז"ל רב אשי אמר וכו"א בערכין יט: על גבון, (ז) גלעיל יא: וט"ז, (ח) הרויות י: מיר כג, (ט) שם [ע"ש], (י) יחזקאל טז, (יא) ודברים כה, (יב) נפי' רש"י בערכין יט: מנזאר הטב, (יג) גבון, (יד) וי"צ קלטו, (טו) ונפי'ע חוס' שבעות ל ד"ה מטה חוס' וחס' טז, ד"ה מיושב, (טז) פסחדרין עד:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה הא אבתורא קבילא וב', ע"י ממוח לג ע"א רש"י ד"ה אסתורא וסס ד"ה ע"א בחוס' ד"ה קיטרת בסוף הדבור:

הגהות הב"ח

(א) גמ' והמלא סמוכות הרגלים מאי לאו: (ב) חוס' ד"ה והחולצת וכו' וה"א ד"ה לעניי יס: (ג) ד"ה קב קיטע וד"ה באנפילא דר"א:

לעזי רש"י

פלינק"א, קיש, קבילא"א [קבילא"א, קרסול.

מוסף רש"י

חובא בעמוד קודם.

תוס' חד מקמאי

עומד בין יושב בין מוטה החולצת מן הסומא חליצתה כשרה. אבל אם חלצה במגעל הנפחת שאינו חופה את רוב הרגל בסנדל הנפנים שאינו מקבל את רוב הרגל ובסמיכת הידים ובאנפילא של בגד החולצת לקטן חליצתה פסולה דמשמע פוסלת מן האחים דלא כהלכתא הוא דקדיל' כובנן דאמר אין חליצת קטן כלום ובאנפילא של בגד פלוגתא דשמואל ור"א בפי' כל הגט לר"א אינה פוסלת מן האחים ולשמואל פוסלת. ופסק הרמב"ם כר"א דאינו פוסל אבל בסנדל של עץ ובסנדל הנפרם ובמגעל הנפחת שאינו חופה את רוב הרגל פסק הרב ויל' חליצה פסולה ופוסלת מן האחים אציג דקתני להו בבחייתא כי הדרי. והא דקתני קב הקיטע חליצתה כשרה לאו הלהא היא אאי"כ מחופה עור ובמקו דקתני חליצה כשרה אסור לחלוץ בו דירחיקה הוא מאן דמפשיד לכתחלה כדאי"ת לקמן ובסנדל של שעם ושל סיד דקתני חליצתה כשרה הא אמר סנדל התפור בפשתא אין חולצין בו משום דכתיב ואנעלך תחש:

קב הקיטע. לחשיב ליה מנעל מני רבי מאיר היא: יולא' בשנת: **אנפילא של בגד**. דקתני סיפא חליצתה פסולה אחאן לרצנן דפליגי עליה דרבי מאיר בקב הקיטע אלמא דלא הוי מנעל דאי רבי מאיר כיון דקב הקיטע הוה נעל אלמא ואנעלך תחש"י לא דייק אנפילא נמי מהוי נעל: **מדסיפא רצנן**. רישא דקב הקיטע נמי רצנן ודייקי ואנעלך תחש ודקתני קב הקיטע כשר במחופה עור: **אדסני סיפא אנפילא של בגד**. פסולה האי הוא ודאי ולאו נעל הוא דהא לא מגין לישמעינן חילוק בקב הקיטע דלע"ג. דמגין לאו נעל וכ"ש האי: **סיפא נמי ר' מאיר**. ולא דייק תחש ואפילו הכי של בגד לא משום דלא מגין אבל קב הקיטע מגין הלכך אפילו אין מחופה עור כשר: **למדחסיה**. לדחוף רגלו דקרקע:

מוטה. לאו אורחיה למדחסיה: **על ליחסא דכרעיה**. שרגלו הפוך ודורס בעליונו של רגל. ליחסא לשון לוחים (שנת דף מז). פלנק"א. כלומר שאינו דורס במתקום מדרס רגלו. ואע"ג דתנן (נעיל דף קא). מן הארכובה ולמטה כשרה תחש הוא דכי נחתך רגלו קס ליה שוק ורחמנא אמר מעל רגלוי' דהיינו שוקן אבל האי לאו רגל הוא: **והסניא בסמיכות הרגלים**. כשרה: **מאי לאו דחליץ כהו איבו**. הגורר את רגליו והס עקומים: **לאחר**. שרגלו ישרה: **נר אונא וצר קיפוף**. צפ' אלו מגלחין (מ"ק סה:) דאלחלו דלעמיה דרב אשי ואיתהפוך כרעיהו: **רגלים**. שלש רגלים תמוז (שמות כג): **פרט** **לנעלי קצין**. שפטורים מן הראייה. אלמא שוק לאו רגל הוא: **מעל רגלו**. משמע מדבר שהוא על רגלו מדלא כתיב וחלצה נעלו מרגלו: **שמע מינה**. ממתני' דאך משכר מן הארכובה ולמטה: **האי אספורא**. **ע**ו^ו קביל"א המפסקת פין שוק לרגל: **עד ארעא נחיה**. ואין עוד פרק אחר למטה הימנה בעקב: **דלדי כרעא**. השוק ועומד למול קף הרגל לאו מעל הוא וככרעא דמי: **ובשניסא היוולאס מנין רגליו**. אלמא ירכיס נמי מיקרו רגל: **נועלס עקניה צירכוסיה**. והולד יולא מנין רגליו ממנש והיינו דכתיב **מנין רגליו**: **לא עשה רגליו**. לא הסיר שער וזקן התחתון: **לסך אס רגליו**. מי רגלים. אלמא ירכיס רגל מיקרו: **אך מסיך הוא אס רגליו**. צעגלון מלך מואב כתיב: **נין רגליו**. זין ירכותיה שצא עליה סיסרס ונתכוונה כדי לייגעו: **כרע נפל שגב**. שצעה כתיבי צקרא: רעה

לכו דקיטע חולץ אבל אין נראה לר"י דהא צירושלמי מפרש הא דקתני צמתני' מן הארכובה ולמטה כשרה היינו צקושר כדאמר אסמיכות רגלים וה"מ למימר וליטעמין קב הקיטע מי חליץ אלא דיהיז לאחר וכן דרך צכמה מקומות דיכול לומר וליטעמין ואין אומר ועוד מעיקרא דסבר דברגל הפוכה איכא חליצה ה"ה דקיטע נמי חליץ אבל לפי המסקנא לא הוי דפריך רגלים פטס לבעלי קצין הכי פריך כיון דשוק לא מיקרי רגל אלא למטה מהארכובה אמאי כשרה הא לא הויא קשירה במקום רגל ורצינו נסר נמי פירש בגמלת סתרים דקיטע לא חליץ מכ"ש דרגלו הפוכה ומן הארכובה ולמטה דמכשיר צמתני' לאו באיפסקא לכרעיה אלא בקשירת רצועות איירי כדאמר צירושלמי: **פֿרַמֿץ** **לִבְעֵזִי** קבין. ואף על פי דעיקר דרשא נפקא לן מפעמים צפרק קמא דחגיגה (דף ג. וס) מכל מקום פריך שפיר מדאסמיכה תנא ארגלים: **וְהָאָ קא מתהניא מעבירה**. ליכא למימר דפריך אמאי לא מסרה עגמה שהרי קרקע עולם היא כדאמר גצי אסתריש ועוד כי הוא לא היה מאנסה ואדרכה היא שדלתו דצדירים להכריעו להציאו עליה כדי להמיס כחו להליל ישראל אלא פריך אמאי משבחה הכתיב כל כך דכתיב צבור מנשים וגו' ואמרין צנזיר (דף כג. וס) וצהוריות (דף י.) גדולה עבירה לשמה מנאזוה שלא לשמה פירוש מאמחות לפי שהיו נהנות מן הביאה ויעל לא היתה נהנית מן הביאה ומשיי דודאי לא היתה נהנית משום דטובתן של רשעים כו' והאיהא מילתא קיימא הך פירכא צנזיר (דף כג.) וצהוריות (דף י.):

מצות חליצה פרק שנים עשר יבמות

קג.

בין עומד בין יושב. וא"מ והמיהא ס"ד לפסול יושב וי"ל משום דאמר לקמן (דף קד.) דהויא כגמר דין ואמרין צפרק שבעות העדות (שבעות דף ל. וס) שבעת גמר דין ד"ה דיינים בישיבה ובעלי דינין צעמידה ומהאי טעמא צעינן לקמן (דף קו.) עמידה לכתחלה דא"ל רבי חייא צמי עמודי לז"א שפי' צקוט' ועוד דכתיב ועמד ואמר וימיו עיכובא ליכא מדלא כתיב ויעמוד ויאמר אבל ועמד ואמר אינו אלא סיפור דצרים צעלמא והכי נמי מפרש צמסכת מועד קטן (דף כא. וס) גצי מנין לקריעה מעומד אבל ועמוד שני האנשים אע"ג דלא כתיב ויעמדו היינו לפי שאין כתיב שם מעשה אחר כך אבל הכא אחר ועמד כתיב המשעה ואין כאן אלא סיפור דצרים צעלמא כמו ^אועמדו וקדשו ^בועמידה ונשאת והא דדרשינן צספרי ועמד אין דצרים הללו אלא צעמידה אומר רצינו יהודה דשמא לכתחלה צבי הכי כדפרישית ^א: **והחולצת** מן הסומא חליצתה כשרה. וא"מ מהיכא ס"ד למעוטי קומא וי"ל מדכתיב לעיני הזקנים וה"א דה"ה (ט) לפני יבס א"נ משום דכתיב וירקה צפיו דהוי כמו לעיניו קמ"ל דלא: ^א**הקיטע מני רבי מאיר** היא. דחשיב מנעל ממה שאין רגילים לעשות: **באנפיליא** של בגד **אתאן** לרבנן. דלא חשיב מנעל במגד כיון דאין רגילות לעשות כן וה"ה אנפיליא הקשר ר"ת דהכא משמע דר' יוסי לא חשיב קב הקיטע מנעל מדמוקי צרייתא דמכשרא ליה לחליצה כר' מאיר דוקא וכן משמע צפרק צמה אשה (שנת דף סה: וס) ואילו צפרק צמרא דיומא (דף עח: וס) אמרינן דקב הקיטע זין לר' מאיר זין לרבי יוסי מנעל הוא וטעם דר' יוסי גצי שבת דלמא מיפסק ואתי לאיתוי ד' אמות צרה"ר ועוד קשיא דהכא שרינן של שעס לחלוץ וצפרק צמרא דיומא (סס) אמרינן אפי ראייתא את רבי יהושע בן לוי שילא צסנדל של שעס ציה"כ וצשמעמין מדמי יה"כ לחליצה: **מאן דמסגי ע"ל** ליתתא דכרעיה אר"י. פי' צקוט' שאין זה קרוי רגל כיון מהפוכו כלי שוק ידיה נמי לא מיקרי מעל רגלו אבל היכא שנקטעה רגלו שוקו היינו מעל רגלו דכיון דקודם קטיעה היה שוקו מעל רגלו אחר קטיעה נמי קרינא מעל רגלו וצעינן זה פי' גאון אחד ור"ח פי' טעמא דלא חליץ מאן דמסגי על ליחסא דכרעיה דלא מלי שפיר למדחסיה לכולי כרעיה אלארעא לפי זה נמי אמי שפיר הא דגריע מקיטע דקיטע דחיס שפיר כוליה שוקיה אלארעא מתוך פירושם משמע דפשיטא

לכו דקיטע חולץ אבל אין נראה לר"י דהא צירושלמי מפרש הא דקתני צמתני' מן הארכובה ולמטה כשרה היינו צקושר כדאמר אסמיכות רגלים וה"מ למימר וליטעמין קב הקיטע מי חליץ אלא דיהיז לאחר וכן דרך צכמה מקומות דיכול לומר וליטעמין ואין אומר ועוד מעיקרא דסבר דברגל הפוכה איכא חליצה ה"ה דקיטע נמי חליץ אבל לפי המסקנא לא הוי דפריך רגלים פטס לבעלי קצין הכי פריך כיון דשוק לא מיקרי רגל אלא למטה מהארכובה אמאי כשרה הא לא הויא קשירה במקום רגל ורצינו נסר נמי פירש בגמלת סתרים דקיטע לא חליץ מכ"ש דרגלו הפוכה ומן הארכובה ולמטה דמכשיר צמתני' לאו באיפסקא לכרעיה אלא בקשירת רצועות איירי כדאמר צירושלמי: **פֿרַמֿץ** **לִבְעֵזִי** קבין. ואף על פי דעיקר דרשא נפקא לן מפעמים צפרק קמא דחגיגה (דף ג. וס) מכל מקום פריך שפיר מדאסמיכה תנא ארגלים: **וְהָאָ קא מתהניא מעבירה**. ליכא למימר דפריך אמאי לא מסרה עגמה שהרי קרקע עולם היא כדאמר גצי אסתריש ועוד כי הוא לא היה מאנסה ואדרכה היא שדלתו דצדירים להכריעו להציאו עליה כדי להמיס כחו להליל ישראל אלא פריך אמאי משבחה הכתיב כל כך דכתיב צבור מנשים וגו' ואמרין צנזיר (דף כג. וס) וצהוריות (דף י.) גדולה עבירה לשמה מנאזוה שלא לשמה פירוש מאמחות לפי שהיו נהנות מן הביאה ויעל לא היתה נהנית מן הביאה ומשיי דודאי לא היתה נהנית משום דטובתן של רשעים כו' והאיהא מילתא קיימא הך פירכא צנזיר (דף כג.) וצהוריות (דף י.):

עין משפט ונר מצוה

ל א מיי פ"ד מהלכות יבוס הלכה ו טוש"ע אה"ע סימן קסט צפירוש סדר חליצה ספיף סד: **ל**א ב מיי שם הלכה ח טוש"ע שם הלכות חליצה ספיף מח ונסבדר חליצה ספיף חן: **ל**ב ד מיי שם הלכה יח טוש"ע שם ספיף כז: **ל**ג ד מיי שם הלכה טז טוש"ע שם ספיף י וסימן קסו ספיף ג וסימן קסט צפירוש סדר חליצה ספיף כז וספיף ל: **ל**ד ה מיי פ"ט מהל' שבת הלכה טו סגסג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שא ספיף טו: **ל**ה ו מיי פ"ד מהלכות יבוס הלכה יט סגסג עשין נב טוש"ע אה"ע סימן קסט ספיף כב צגה"ה:

לז ז מיי שם הלכה ז טוש"ע שם ספי' ל וצבדר חליצה ספיף גא וצפירוש סדר חליצה ספיף סג: **ל**ח ח מיי שם הלכה ז טוש"ע שם ספי' ל חגיגה הל' א סגסג עשין רכו רכח רסט:

תורה אור השלם

1. שלש רגלים תחול לי בשבוע: שמוות כי ג' 2. ונגזרה יבמותא אליו לעיני הזקנים ויחלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו וינקה ואמרה כבה יעשה לאיש אשר לא יכבה את בית אחיו: דברים כה ט 3. ובשלייתה היוצת מבין רגליה ובבגיה אשר תלד כי תאכלם בחסר כל בסקתר במוצור ובמצוק אשר יציק לך איקר בשערך: דברים כח ג 4. ומפבשת בן שאול ירד לקראת המלך ולא עשה רגליו ולא עשה שפמו ואת בגדיו לא בבס למן היום לבת המלך עד היום אשר בא בשלום: שמואל ב יט כה

5. וקבא אל מדרות האצאן על הדרך וישם מערה וקבא שאול להסך את רגליו ודרך ואנשיו בן צבתי המערה ישיבו: שמואל א כד ג 6. והוא יצא ועבריו באו ויראו ודמה לדלות ויעלה געלות ויאמרו אך מסיך הוא את רגליו בדרך המלך: דברים כד כד

7. בין רגליה ברע נפל שקב בין רגליה ברע נפל באשר ברע שם נפל שדוד: שופטים ג כד

תוספות ישנים

קב הקיטע דאמר חליצתו כשרה אלמא חשיב ליה מנעל מני ר' מאיר דלא צעינן דומיא דתחש שהוא של עור דתנן הקיטע יולא בשנת [צקב שזו דברי ר"מ] כדאנפילא של בגד [חליצתה פסולה] אלמא צעינן דומיא דתחש של עור ואי' קשה רישא לסיפא וא"מ אמאי לא פריך הי"ז עלה דמתניתין דקתני באנפילא חליצתה פסולה אלמא צעינן דומיא דתחש והדר תני אלמא לא צבי דומיא דתחש

יולא ממתני' ליכא לאחוביה דעלה ודאי מני' לנטיי כי מן סנדל של עץ חליצתה כשרה במחופה עור ולא שייך למפריך עלה לפלוג ולמני דדידה [ועוד קשיא] דהכא אמר של שעס חליצתה כשרה אלמא מנעל הוא ואמרין בתוספתא יומא (עח:) דמנה אמוראי נפקי צוה"כ צמנעל של שעס אלמא לאו מנעל הוא וי"ל דשני מיני שעס הם (א) פרש"י צמס' שבת פרק צמה אשה (ס:) ד"ה יולא' דפליג ר' תמיר ור' יוסי בקב הקיטע ר' מאיר חשיב צמנעל ומלכות הוא ור' יוסי לא חשיב ליה צמנעל ומתשוי הוא. (ומירק) [ומירק] צמס' יומא (קאמרן) לטייל צו צוה"כ אלמא לכו"ה מנעל הוא ומקום התם (פלוגתא) [פלוגמיהון] דר' מאיר לא גזר דלמא נפיל ואתי לאחוי. ור' יוסי גזר דלמא נפיל ואתי לאחוי. ואי' הכא מלי קאמר קב הקיטע מני ר' מאיר היא כר' יוסי ומי מני לאוקמי מין לכו"ה מנעל הוא. וי"ל כיון דר' יוסי חיש דלמא נפיל ואתי לאחוי ראי מנעל גדול שאני יכול להלך צו ופסול לחליצה: גר"ם פירט לנעלי קצין דפטורים מן הראייה אלמא שוק לאו רגל הוא לפרש"י דפי' צמנעמין נחתכו רגליו מן הארכובה ולמטה כשרה פריך שפיר להדיא ולפרי"י נמי פריך הכי מין דשוק לאו רגל הוא מה לי אס נקשור מן הארכובה ולמטה או למעלה: ת"ש לא עשה רגליו. כאן פרש"י יפה לא הסיר שער וזקן התחתון ולעיל צפרק החולץ לא פירש קן:

(א) נראה דל"ל ועל מה שפירש"י בשנת וכו' ומשיי הוא הקשה ר"ת וי"ל דצמס' יומא דף עח מנינן עלה ושין פאסור נלאת צו צוה"כ וכו'.